

Żywa historia Gorlic — wywiad z porucznikiem Romanem Tarko

Wywiad z porucznikiem Romanem Tarko dotyczący II wojny światowej, Armii Krajowej w Wielkopolsce oraz jego uwięzieniu w obozach koncentracyjnych: Grini w Norwegii i Sachsenhausen w Niemczech.

Porucznik Roman Tarko

Urodził się 29 lutego 1924 roku w Augustopolu. Zmarł 18 sierpnia 2022 r. Ukończył Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie, otrzymując tytuł inżyniera i technologa szkła. Od 1942 roku członek Armii Krajowej. Więzień obozów koncentracyjnych w Grini w Norwegii oraz Sachsenhausen w Niemczech. Odznaczony Krzyżem Oświęcimskim i Krzyżem Armii Krajowej. Od 1957 roku mieszka w Gorlicach.

Wywiad z porucznikiem Romanem Tarko przeprowadzony 26 stycznia 2017 roku przez Urszulę Karasińską (pracownicę MBP w Gorlicach) w jego mieszkaniu.

Spis treści:

- [0:00:50](#) — wybuch II wojny światowej
- [0:01:00](#) — życie codzienne podczas okupacji w Poznaniu
- [0:05:50](#) — początek działalności konspiracyjnej
- [0:08:10](#) — gazetka konspiracyjna, tygodniówka „Dla Ciebie, Polsko” o zasięgu ogólnopolskim
- [0:09:15](#) — ojciec Romana, Feliks Tarko, zostaje współredaktorem gazetki
- [0:09:25](#) — kolportaż gazetki — Roman Tarko
- [0:10:15](#) — nakład gazetki około 1000 egzemplarzy
- [0:10:45](#) — młodzi Polacy — chęć walki zbrojnej z okupantem
- [0:12:15](#) — utworzenie na ziemiach polskich Armii Krajowej
- [0:13:30](#) — zmiana nazwy DGP w sierpniu 1942 roku na Wielkopolską Tajną Organizację Powstańców i scalenia jej 1 sierpnia 1942 roku z Armią Krajową
- [0:14:45](#) — Roman Tarko AK-owcem od 1 września 1942 roku
- [0:15:10](#) — główne zadania AK w Wielkopolsce
- [0:16:35](#) — organizacja plutonów, Roman Tarko w plutonie Swarzędz
- [0:17:00](#) — kolportaż gazetki do Kaczkowa
- [0:18:25](#) — powstanie Samodzielnego Plutonu AK Kaczkowo — główny organizator to Feliks Tarko
- [0:19:10](#) — przed wybuchem wojny — wrogość Niemców do rodziny Feliksa Tarko
- [0:20:45](#) — przed wybuchem wojny — w Kaczkowie wisiły na drzewach kartki z szubienicami i imionami członków rodziny Tarko
- [0:21:30](#) — przed wybuchem wojny — w Kaczkowie wojna Niemców z Polakami o szkołę
- [0:24:15](#) — zorganizowanie w 1942 roku oddziałów AK w Kaczkowie, Bojanowie, Tarnowej Łące i zjednoczenie ich w 1943 roku w jeden Samodzielny Pluton AK Kaczkowo
- [0:26:50](#) — zadania plutonów AK — gromadzenie broni, szkolenie i organizacja oddziałów
- [0:27:20](#) — w ramach 220 zrzutów broni dla dowództwa powstania warszawskiego, pięć zrzutów dla Wielkopolski w celu dozbrojenia oddziałów
- [0:28:05](#) — przygotowanie terenu pod zrzut — sygnały świetlne, przygotowanie odbiorców broni
- [0:29:15](#) — odbiór zrzutu broni
- [0:30:25](#) — dwa zrzuty udane, trzy przejęte przez Niemców
- [0:30:45](#) — aresztowanie 150 AK-owców po zrzutach
- [0:32:05](#) — ucieczka Romana Tarko dzięki informacji od listonosza, aresztowanie Feliksa Tarko
- [0:32:55](#) — ucieczka Romana Tarko do Norwegii dzięki organizacji Todt, praca przy budowie torowiska kolejowego

Trondheim-Narvik

0:35:00 — aresztowanie Romana Tarko i pobyt w największym w Norwegii obozie koncentracyjnym Grini koło Oslo (1944 rok)

0:41:25 — życie i praca w areszcie oraz obozie w Norwegii (pięciu Polaków w obozie na trzy tysiące więźniów)

0:47:15 — przeniesienie do Reichu, do obozu koncentracyjnego Sachsenhausen w Oranienburgu koło Berlina

0:47:30 — marsz do obozu ze stacji kolejowej

0:50:35 — kwarantanna w obozie — przystosowanie, praca przy odgruzowywaniu zbombardowanego Oranienburga

0:58:10 — życie codzienne w obozie (bloki, apele, mycie, pożywienie, przydziały pracy)

1:08:45 — życie i praca w obozie koncentracyjnym Ravensbruck, podobozie Biesenthal

1:16:10 — cudem uratowany

1:18:10 — spadek wagi ciała Romana Tarko z 70 kg na 40 kg (po sześciu miesiącach pobytu w obozie)

1:22:10 — 30 kwietnia 1945 rok — pospieszna ewakuacja pięciu tysięcy więźniarek i więźniów obozu Ravensbruck (w tym 150 z podobozu Biesenthal) w kierunku Hamburga

1:24:50 — wejście do obozu koncentracyjnego — świadomość całkowitego odizolowania od świata, myślenie o rodzinie to abstrakcja

1:26:10 — kto tracił nadzieję, umierał

1:26:30 — kontakt Romana Tarko z dwoma Polakami zesłanymi na roboty w Biesenthal, przesłanie przez nich listu do Poznania, odpowiedź, paczka żywnościowa wysłana na adres tych Polaków, wiadomość o aresztowaniu ojca

1:30:10 — oficjalny powód aresztowania — współdziałanie w zorganizowaniu zbrojnego powstania przeciw III Rzeszy

1:32:15 — radiodbiornik i stacja nadawcza w piwnicy domu rodzinnego w Poznaniu jako źródło informacji do redagowania gazetki „Dla Ciebie, Polsko”

1:35:00 — droga do domu — 3 maja uwolnienie, 16 maja w Poznaniu (pieszo w Niemczech, noclegi w opuszczonych niemieckich domach, kotły z zupą we wschodnich Niemczech, od granicy polskiej podróż pociągami)

1:38:20 — dom — mama w ogrodzie, łyż szczęścia

1:39:45 — podróż rowerem po kozę (mleko kozie jako lekarstwo)

1:43:15 — praca po wojnie, szykany z powodu członkostwa w AK

Korzystanie z automatycznego przewijania nagrania możliwe jest po odtworzeniu go bezpośrednio w serwisie YouTube.

Fotografie i skany dokumentów pochodzą z archiwum porucznika Romana Tarko.

Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Gabryela w Gorlicach oraz osoby udzielające wywiadów i udostępniające materiały opublikowane na www.mbpgorlice.info oraz innych stronach internetowych biblioteki, w tym stronach mediów społecznościowych MBP w Gorlicach, zastrzegają sobie pełnię praw autorskich do dalszego wykorzystania treści udostępnionych w sekcji *Świadkowie lokalnej historii*. Wyklucza się wykorzystanie opublikowanych materiałów przez osoby trzecie bez wcześniejszego uzyskania zezwolenia. Wszystkie prawa zastrzeżone ©.